

Наталія САРАЙ

*Кандидат економічних наук, доцент,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
Тернопіль, Україна
nsaray@ukr.net*

НАПРЯМИ АДАПТАЦІЇ ДОСВІДУ НОВИХ ІНДУСТРІАЛЬНИХ КРАЇН У КОНТЕКСТІ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

В сучасних умовах розвитку глобальної економіки особливої ваги набувають процеси структурної трансформації національних господарських систем, які супроводжуються індустріалізацією, технологічним оновленням виробництва та активною інтеграцією країн у міжнародні економічні відносини. Важливу роль у цих процесах відіграють нові індустріальні країни, яким вдалося протягом порівняно короткого історичного періоду забезпечити високі темпи економічного зростання, суттєво розвинути промисловий сектор і посилити власні позиції у світовому господарстві. Практика цих держав засвідчує результативність поєднання індустріальної політики, інноваційного розвитку, залучення іноземного капіталу та участі у міжнародній торгівлі.

Питання економічного розвитку нових індустріальних країн є предметом активних досліджень як зарубіжних, так і українських науковців. Серед вітчизняних учених проблеми індустріалізації, економічної модернізації та формування конкурентоспроможності національних економік у своїх працях висвітлюють К. Брензович, В. Видобора, С. Войтко, Є. Дорохов та низка інших.

Як зазначають у своїх дослідженнях учені К. Брензович та З. Ісак, ринкові трансформації в окремих із цих держав усе ще тривають, однак частина «нових індустріальних економік» уже наближається до розвинутих країн за показниками частки технологічної продукції в експорті, рівнем інвестицій в інновації та наукову сферу [1, с. 19]. Натомість науковець С. Войтко аналізує трансформаційні процеси у світовій економіці в умовах розвитку індустрії 4.0, акцентуючи увагу на значенні технологічної модернізації як ключового чинника економічного зростання [3, с. 94].

Аналіз економічного розвитку нових індустріальних країн формує основу для розроблення практичних рекомендацій щодо використання їхнього досвіду в Україні. Водночас запозичення таких підходів не може здійснюватися шляхом механічного копіювання, оскільки економічні, інституційні та соціальні умови функціонування української економіки мають суттєві відмінності. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває формування адаптивної моделі використання міжнародного досвіду з урахуванням специфіки національної економіки (рис. 1).

Пріоритетним стратегічним напрямом виступає забезпечення структурної модернізації економіки. Досвід Південної Кореї та Таїланду свідчить, що стало

економічне зростання можливе лише за умови переходу від сировинної моделі господарювання до виробництва продукції з високою доданою вартістю. Для України це передбачає необхідність активного розвитку переробної промисловості, машинобудування, авіаційної, космічної галузей та секторів цифрових технологій. Важливого значення набуває інтеграція до глобальних ланцюгів створення вартості, що сприятиме підвищенню ефективності національного виробництва та розширенню експортного потенціалу.

Ще одним важливим напрямом є трансформація зовнішньоекономічної моделі розвитку. Експортна орієнтація виступає одним із головних факторів економічного зростання нових індустріальних країн. При цьому визначальним є не лише обсяг експорту, але й його структура. Для України актуальним залишається поступове зменшення частки сировинної продукції у структурі експорту та збільшення обсягів високотехнологічних товарів і послуг. Це потребує державної підтримки експортоорієнтованих підприємств, розвитку експортної інфраструктури та стимулювання інноваційної діяльності.

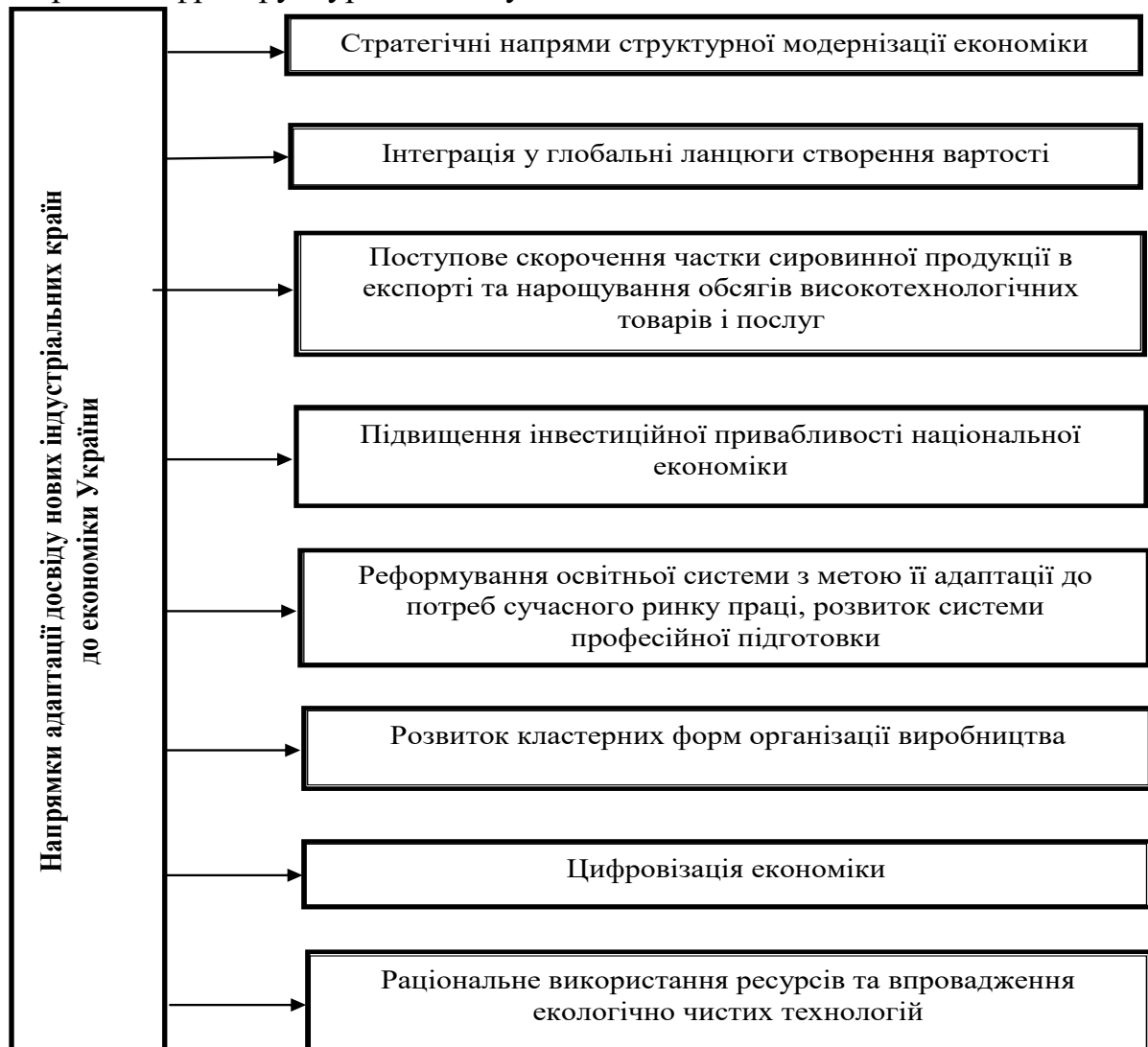

Рис. 1. Напрямки адаптації досвіду нових індустріальних країн до економіки України

**Джерело: складено автором на основі [2,3]*

Третім стратегічним напрямом є підвищення інвестиційної привабливості національної економіки. Практика нових індустриальних країн демонструє, що залучення іноземних інвестицій є важливим механізмом модернізації виробництва та впровадження сучасних технологій. У контексті України ключовими завданнями залишаються забезпечення стабільності економічної політики, удосконалення правового середовища, гарантування захисту прав власності та мінімізація корупційних ризиків. Поряд із цим важливо розвивати внутрішні інвестиційні ресурси шляхом стимулювання підприємницької активності та підтримки малого і середнього бізнесу.

Вагоме значення у забезпеченні економічного розвитку має людський капітал. Досвід Південної Кореї демонструє, що інвестиції в освіту та наукову сферу створюють фундамент для формування інноваційної економіки.

Для України актуальним є реформування системи освіти з метою її приведення у відповідність до потреб сучасного ринку праці, розвиток професійної підготовки кадрів та стимулювання науково-дослідної діяльності. Особливу увагу необхідно зосередити на скороченні відтоку висококваліфікованих спеціалістів і створенні належних умов для їх професійної самореалізації в межах держави.

Окремим напрямом виступає вдосконалення інституційного середовища. Проведений аналіз свідчить, що ефективне функціонування інститутів є важливою передумовою стабільного економічного розвитку та залучення інвестиційних ресурсів. У цьому аспекті показовим є досвід Чилі, де саме інституційна стабільність забезпечила високий рівень довіри з боку інвесторів. Для України це зумовлює необхідність підвищення ефективності державного управління, забезпечення прозорості економічних процесів і посилення ролі правових інститутів.

Важливим механізмом реалізації структурних трансформацій є розвиток кластерних форм організації виробництва. Формування промислових та інноваційних кластерів сприяє концентрації ресурсів, підвищенню ефективності взаємодії між суб'єктами господарювання та стимулюванню регіонального розвитку. Для України впровадження кластерного підходу може стати вагомим чинником зміцнення конкурентоспроможності економіки та забезпечення збалансованого розвитку регіонів [4, с. 77].

В сучасних умовах особливої актуальності набуває цифровізація економіки. Розвиток інформаційних технологій, автоматизація виробничих процесів і впровадження цифрових рішень сприяють зростанню продуктивності праці та підвищенню ефективності управління. Україна володіє значним потенціалом у цій сфері, що підтверджується активним розвитком ІТ-сектору.

Водночас важливим завданням залишається інтеграція цифрових технологій у традиційні галузі національної економіки.

Не менш важливим є врахування екологічної складової економічного розвитку. Сучасні світові тенденції засвідчують посилення ролі «зеленої» економіки, яка передбачає раціональне використання ресурсного потенціалу та впровадження екологічно безпечних технологій. Для України це створює додаткові можливості для розвитку відновлюваної енергетики та здійснення екологічної модернізації виробництва.

Підсумовуючи, слід зазначити, що адаптація досвіду нових індустріальних країн може стати важливим фактором економічного розвитку України. Водночас результативність цього процесу визначатиметься комплексністю та послідовністю реалізації економічної політики, спрямованої на структурну модернізацію, інноваційний розвиток, підвищення якості інституційного середовища та інтеграцію у світову економіку. Саме системне поєднання цих напрямів здатне забезпечити формування конкурентоспроможної та стійкої національної економіки у довгостроковій перспективі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Брензович К. С., Ісак З.І. Нові індустріальні країни «третьої хвилі» у глобальній економіці. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип. 37. С. 18-24. URL: http://market-infr.od.ua/journals/2019/37_2019_ukr/5.pdf.
2. Видобора В. В. Економічний розвиток нових індустріальних країн Латинської Америки: історичний аспект. *Економіка та управління*. 2022. № 2. С. 7-14. URL: <https://journals.maup.com.ua/index.php/economics/article/view/2764>
3. Войтко С. В. Розвиток економік в умовах Industry 4.0. *Економічний вісник НТУУ «КПІ»*. 2020. № 17. С. 93-104. URL: <https://ev.fmm.kpi.ua/article/view/216325>
4. Дорохов Є. В. Нові індустріальні країни» в системі світового господарства. *Харківський національний економічний університет*. 2019. С. 76-80. URL: <https://www.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/08/MV-11-2019.pdf>